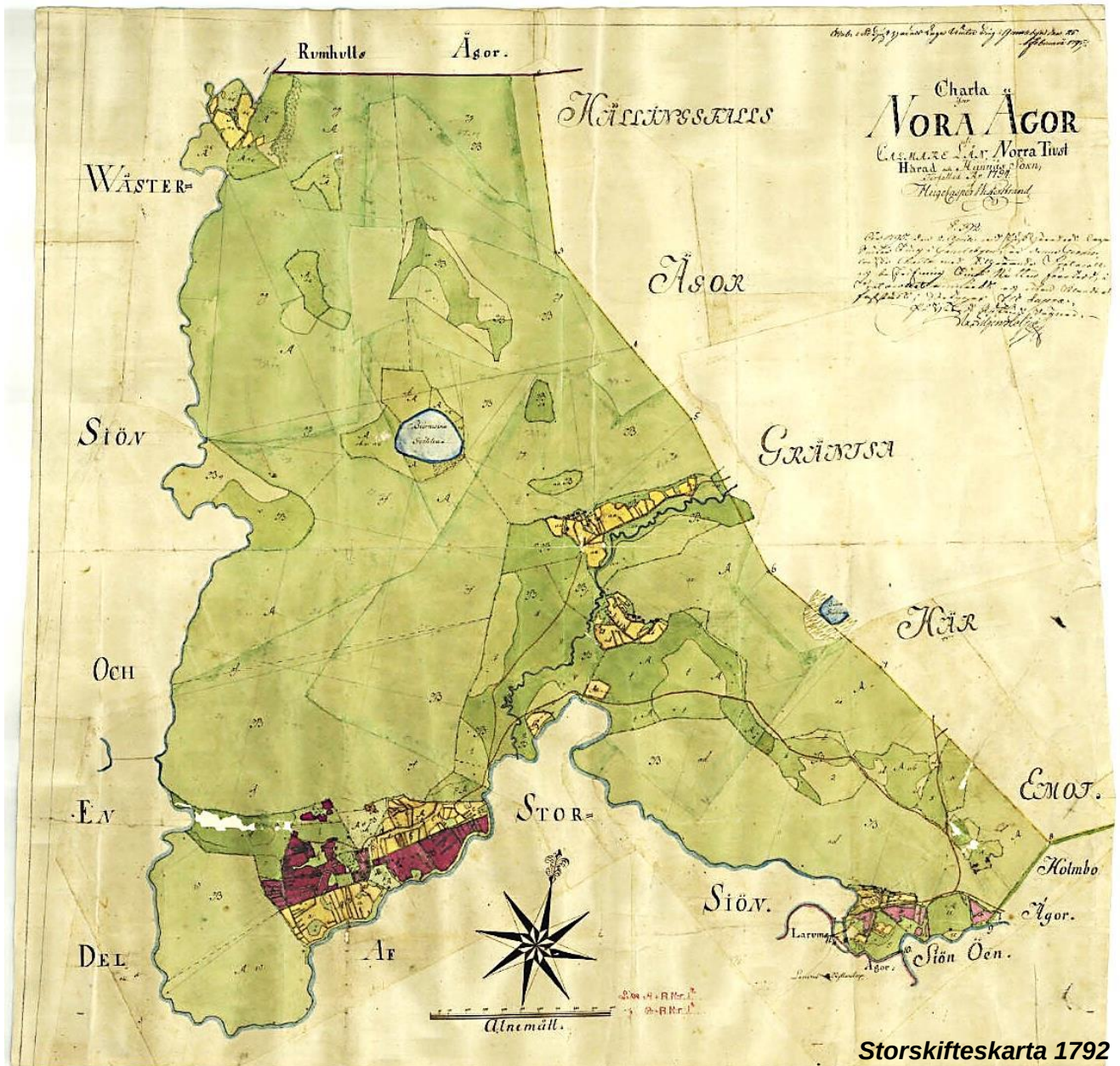

mellan Västersjön, Storsjön och Önn

av
Sonja Palmberg
2018
Uppdaterad 2023

Nora

Nora egendom från ovan 2015. HBF nr 1678.

Nora 1 mtl Skattegård

Nora 1:11

HBF 2810

Fornlämningarna visar att trakten har varit bebodd sedan bronsålder. När Nora blev bebyggt som gård är okänt.

En namnkunnig person som bott på Nora är brukspatron och rusthållare Abraham Parment. Han gifte sig 24 juni 1663 med Anna "Savar" Svart. Paret fick ca tolv barn, varav de flesta uppnådde vuxen ålder.

Parment var bokhållare på Gusum till 1670, då han arrenderade en del av Eds sätesgård, eftersom han där funnit ett lämpligt ställe att anlägga ett järnbruk. Parment erhöll privilegier på ett järnbruk 1670, och grundade Eds bruk, vilket han drev till 1701. Det bestod av en masugn och två hamrar; där framställdes stångjärn av malm från Utö och från några bruket tillhöriga gruvor i Ukna och Tryserums socknar. 1675 började han köpa in skogsfastigheter i Hannäs och Tryserums socknar, för att på ett billigt sätt komma över träkol, men det medförde också problem med arrendebönder eller att driva gårdarna i egen regi.

Den 8 juni 1675 köpte Abraham Parment 1/4 mtl i Nora skattegård för 120 Rdr. Säljare var hustru Elin Nilsdotter. Vid hösttinget 1675 uppbjöds *resterande* gårdsdelen för första gången. Vid vintertinget den 22 februari 1676 uppbjöds fastigheten för andra gången, plus ytterligare en jordlott i Nora. Parment blev då ägare till 1 mtl Nora skattegård.

I juli 1686 beslutade tingsrätten efter jägmästarens anhållan, att skogen på Abraham Parments gårdar, Larum och Nora, skulle besiktigas för att utröna hur skogen var hanterad. Vid hösttinget i oktober anklagade jägmästaren Christoffer Herbst, efter besiktning, Abraham Parment för att oförsvarligen hanterat ekskogen vid Larum och Nora, medelst huggande och brännande i några år. Abraham Parment uppvisade dock dom av den 5 februari 1677, i vilken han fått tillstånd att undanröja ekarna, efter att f.d. jägmästaren hr Pistol synat dem.

Abraham Parment var stridbar och drev flera tvister om markgränser och markers nyttjanderätt till tingsrätten, där han ömsom vann, ömsom förlorade eller förlikade. Flera av hans barn

Nora

förekom även i processer angående utomäktenskapliga förbindelser och oäkta barn. Inom 2 år på 1690-talet var fyra av barnen inblandade i horbrott.

Parments ställning som brukspatron fordrade att barnen skulle ges en ståndsmässig uppfostran. Därför fanns i en informator Samuel Reimert, som undervisade barnen i hemmet på Eds säteri. Parment fick inför sittande nämnd den 17 februari 1691 berätta att hans 18-åriga dotter Sidonia besovits av barnens informator, som nu hade rymt, och Sidonia hade fött ett piltebarn. Fadern begärde på hennes vägnar att hon måtte få komma till kyrkans friheter. Hon dömdes att plikta för lägermål efter sedvänjan 20 mark, samt och stå kyrkoplikt *[brottslingen fick inför församlingen erkänna sitt brott, betyga sin ånger, be om förlåtelse och lova bot och bättring, blev förlåten och återupptogs i församlingen]*. Två år senare fick även den förrymde barnafadern betala 40 mark smt *[silvermynt]* i böter.

Samma år stod äldste sonen Ephraim inför tinget anklagad för att ha lägrat Kerstin Johansdotter. Han fick plikta med kroppen *[förmodligen spöstraff]* eftersom han inte kunde betala, samt stå kyrkoplikt.

Sidonia gifte sig med Lars Hindriksson, tobakshandlare i Vimmerby. Hennes syster Anna Maria var gift med Johan Larsson Grönfelt, kvartersmästare och rusthållare i Larum. Anna Maria hade 1694 rymt och fött barn med sin svåger Lars Hindriksson. Bägge dömdes till fängelsestraff, men Lars rymde och försvann sedan han dömts biltog *[fredslös]*.

Samma år stod också sonen Emanuel inför tinget för att ha lägrat den föräldralösa Maria Johansdotter. Eftersom Maria inte hade några medel dömdes Emanuel att betala böterna för bägge två, och för barnets uppfostran ge en ko och en tunna med spannmål, samt undgå kyrkoplikt.

Äktenskapet mellan Sidonia och Lars Hindriksson hade inte fullbordats, dvs. de hade inte haft köttsligt umgänge. Var de gifta då över huvud taget? Sidonia gifter om sig med Petter Collason du Boij, och de får ett barn Johannes tillsammans. Sidonia övertog Holmbo rusthåll.

I mitten av 1690-talet blev Parments ekonomiska ställning ohållbar. Vid en förlikning 1697 sålde han Eds bruk mot att han slapp betala alla brukets skulder. När Parment förlorade Eds bruk bosatte han sig på Nora, som var hans största gård, och där avled han i juni 1705. Nora och övriga gårdar, såsom Öjelsbo, Larum, Bjärkebo och Holmbo köptes/ärvdes av Abrahams barn men såldes sedan till andra familjer.

Nora ärvdes av Parments söner Emanuel och Johannes, som stod antecknade som boende på Nora 1710.

Hans Andersson

Christina Månsdotter

Den 16 juli 1710 köptes Nora av Hans Andersson, brukspatron vid Ed, och ägare till Ankarsrum, Helgerum, Romma och Sundsholm. Parments änka Anna Svart flyttade då från Nora till Brantsviken, ett ryttartorp under Holmbo rusthåll. 1716 blev Hans Andersson ägare till Eds bruk för 12 000 daler smt.

Christina Månsdotter, Hans Anderssons maka, var enligt en uppgift "ett skönt respektabelt fruntimmer".

Någon gång mellan 1710 och 1712 blev kronobefallningsman Carl Risholm ägare av gården och rusthålllet Nora. Han bosatte sig på Nora från 1715. Carl sköt sig själv till döds på Nora på natten den 5 februari 1727, och begravningen hölls utan ceremoni. Carls hustru Regina Bartels dog senare under året på Nora.

Nora

Nora ärvdes av enda dottern Sara och svärsonen och inspektorn på Nora Erik Tranaeus. Både Erik och Sara dog på Nora. Erik dog av tarmvred 1763 och Sara av slag 1774.

Ur Hannäs kyrkobok 1763:

Blev i sakristian nytt golv och ett tjänligt bord förfärdigat. Alltsammans efter de räkningar som finnes i räkenskaperna införda. När nästa besväret att verkställa allt detta åtog sig efter anmodan då varande kyrkoföreståndare Åreborne och välförstående Herr Eric Tranaeus på Nora, vilken med berömlig nit och trohet alltsammans ganska väl utförde och gjorde sig så härigenom som mycken annan församlingen bevisad tjänst till all tacksamhet och hederlig åminnelse välförtjänt.

Nora gick i arv till dottern Hedvig Christina Tranæa, hon föddes och dog på Nora. Hon gifte sig 1758 på Nora med häradsskrivaren Johan Magnus Stråle af Ekna, men gick aldrig i säng med honom, utan de skildes 1764. Samma år gifte Hedvig Christina om sig med Anders Strömdahl, och även han dog på Nora.

I Storskifteshandlingarna 1793-1795 är Nora delat i två halvhemman:

För ½ mantal tillhörigt Brukspatronen Högädle Herr Lars Hansson Hultman,

För ½ Dito Inspektorn Herr Anders Strömdahl.

Anders Strömdahs son kammarskrivaren Gustaf Adolf Strömdahl bodde på Nora till 1822. Hans hustru mamsell Christina Lovisa Rydelius dog 1820 av rötfeber:

Döde Personer i Hannäs 1820 Martü Månad Dag 17

Christina Lovisa Rydelius Gift med Sekreter G: A: Strömdal på Nora med hvilken hon sammanafat nu efterlevande 2:ne mindre Dottrar. Hon var Prostens i Ukna A: H: Rydelius Dotter men var född i Loftahammar 17 ²/₁₀ 68. Hon sjuknade och dog uti Westervik af Rötfeber. Ålder 51½.

Ägarförhållanden är oklara under åren 1822 till 1860. Dock finns i Hägerstad Skatte gårdsarkiv en bouppteckning efter Olof Johan Risellschöld (1771-1836) upprättad under hösten 1836. Däri ingår 1 mtl Nora Krono Skatte Rusthåll med två sågkvarnar.

År 1843 kom Samuel Gustaf Bard till Nora som skogvaktare, och i ett sockenstämmoprotokoll kan läsas:

Den 22 september 1846 uppvisade skogvaktare Bard i Nora skinnet efter en av honom nyligen på Storsjön nära Larum skjuten gammal varg. Öronen av skinnet avklippes vid sockenstämmobordet. Lit Supra Th Ekenstam / P Hanberg / Botvid Hanström

Innehavaren av baroniet, Jan Carl Adelswärd gifte sig vid uppnådda 42 år med den 26-åriga Maria Slemán år 1818. Baron Adelswärd visade en storartad godhet mot sin makas släkt, hela Slemanska släkten fick gårdar, och Marias brorson kaptenen fick Nora i Hannäs. Sjökapten Enoch Göran Slemán och Elvira Gustafa Roos flyttade in på Nora 1860 och bodde här till 1878. Sonen Seth, knappt två år, dog några år senare. På gravstenen vid Hannäs kyrkoruin är skrivet:

SETH ENOCH SLEMAN
FÖDD DEN 20 JULI 1861
DÖD DEN 25 MARS 1863

NU SKALL DEN SKÖRD SIN
MOGNAD NÅ SOM HÄR BLOTT
BÖRJAT BLOMMA

Nästa ägare var under åren 1879 till minst 1905 patron och kommunalpolitiker Carl Julius Petersson och Ida Christina Bernhardina Törnberg. De var bosatta i Dalhem, först på Larum och senare på Ämtöholm, och har inte själva bott på Nora. De installerade telefon på Nora så tidigt som 1892.

Carl Petersson

Ida Törnberg

Nora

Under åren 1905-1916 byttes ägare flera gånger, och det är oklart vilka år som ägarbytena skedde; agronom Wilhelm Masreliez och grosshandlare E. Eriksson, häradshövding L.E. Masreliez och grosshandlare E. Eriksson. Ingen av dessa bodde på Nora.

Knut Kollander Kom till Nora som arrendator 1901, och blev några år senare ägare. Han flyttade ifrån Nora till Gärdserum 1917.

Under åren ~1915-1936 var hemmansägare Axel Rickard Karlsson och mjölnare, sågverks- och kvarnägare Karl Henning Johansson ägare till Nora. De bodde inte heller på Nora, utan de köpte Nora mest för skogens skull.

Rikstelefonkatalogen 1916: Hannäs ... 7, Nora Gård, Johansson och Karlson.

Enligt Inkvarteringslistan för Hannäs socken år 1916 fanns på gården 4 hästar, 70 nötkreatur och 9 svin.

Enligt lokalundersökning år 1920 för statistiska ändamål fanns på gården 7 arbetshästar, 1 vagnshäst, 2 unghästar och 1 föl, 8 oxar, 2 tjurar 28 kor, 9 ungnöt och 6 kalvar, 5 får och 3 lamm, 8 svin och 11 kultingar, 20 höns samt 2 bisamhällen. Totala arealen (utan vatten) var 491 har, varav 105 har åker och odlad jord samt 380 har skogs- och hagmark.

 Å denna blankett meddelade uppgifter få ej begagnas för taxering eller beskattning utan av-
givas endast för statistiska ändamål.

N:r 46

Lokalundersökning år 1920

i Stannar socken K. S. Salmarbo länsh.-sällsk.

Gården Lägenheten Torpet Måra Jordreg.-n.r.
Ägare A. B. Malmberg & J. Lamm Brukare R. Larsson

Husst. vid 4 af o. årtövar	Arbets- hästar		Vagn- och ridhästar	Upphörd (vid 1 till 5 år)	Fol	Oxar	Tjurar	Kor	Ungt	Kalvar	Buppar (under 1 år)	Lam (under 1 år)	Gefter	Kittlingar (under 1 år)	Avelsavin		Godsavn (under 4 mån.)	Illan	Erssur	Annat djurett	Bi- smältaren	
	Valacker	Ston	Valacker												Ston	Moders- saggar						Förfarlar
-	4	3	-	1	-	2	1	8	2	28	9	6	5	3	-	-	3	5	11	20	-	2

Gödselvärd: Finnes gödselstad med ogenomtränglig botten: Anm.
a) av cement? ja nej
b) av annat material? ja nej
Finnes cementerad urinbrunn? ja nej

Uppgift lämnad den 7/9 av Forsellman Brukningsdelen besökt ej besökt.

KONSTADEN STAM 1920
200486

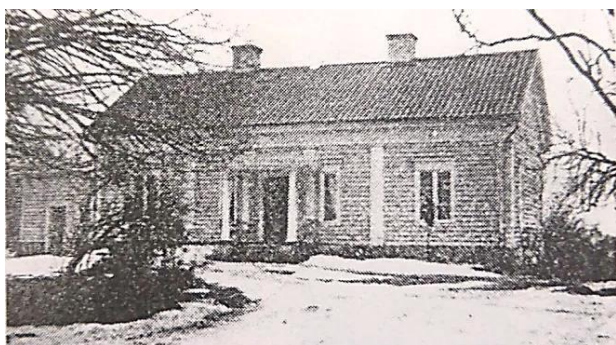
El levererades först från kraftstationen i Rumma Högsätter. Kraftstationen började byggas 1917 och 1923 bildades ett kraftbolag. Sex gölar och sjön Gorgen svarade för vattentillförseln. Först levererades el till Rumma, Mörtbäck och Röhäll. Senare drogs ledningar till Nora och Larum, men kapaciteten räckte inte riktigt till. Bengtsson skötte kraftstationen i Högsätter under de flesta åren den var i drift. Kraftstationen levererade el ett par timmar på morgonen och ett par timmar på kvällen i samband med mjölkningen. Nu blinkar Bengtsson, sa man. Han blinkade med lyset ett par gånger före varje avstängning, för att signalera att det var dags att tända andra lampor. Bolaget gick i konkurs 1938-39. Hannäs-Tryserums Elektriska Distributionsförening u.p.a. började därefter leverera elström.

Alban Albinsson köpte Nora 1935, som då var utarrenderat till Ivar Rahm. Alban och Astrid med barnen Nils-Inge, Nils-Gunnar och Nils-Göran flyttade in på Nora när arrendet gick ut 1939.

Enligt Svenska Gods och Gårdar 1939 var totala arealen 510 har, varav 112 har åker och 398 har skog. Under egendomen löd fyra torp. Djurbesättningen bestod av 12 hästar, 45 kor, 30 ungdjur, 2 tjurar, 20 svin och höns till husbehov. Dessutom fanns det en traktor.

Nora

Alban var hemvärnschef, ordförande i mejeriföreningen och aktiv i Skytteföreningen. Han var med och bildade Hannäs Hembygdsförening 1951, och var vice ordförande i föreningen i början.

Mangårdsbyggnaden med liggande panel var gulmålad, och även flyglarna var gula. Sveriges Gods och Gårdar 1939.

Nora. Sveriges Bebyggelse 1957.

Huvudbyggnaden om tio rum och kök uppfördes omkring 1850. Den restaurerades och moderniserades 1954 med el, vatten, avlopp, centralvärme, varmvatten och wc, enligt Sveriges Bebyggelse 1957.

den obobodda Norra ... och den bebodda Södra flygel. Byggnadsinventering 1988.

Flyglarna är av okänt datum. I den ena flygel var tvättstuga och i den andra förråd. Efter att Nils-Gunnar Albinsson tagit över gården, restaurerade han dem till fritidsbostäder åt sina döttrar Sussie och Lottie med familjer.

Flygfoto över gården 1950-60-talet. Foto Gevert. HBF nr 2558.

Nora

I Sveriges Bebyggelse 1957 uppgavs arealen till 496 har, varav 106 har åker och 390 har skog. Djurbesättningen var 8 hästar och 60 nötkreatur.

Äldste sonen Nils-Inge utbildade sig på Alnarp till Lantmästare. Han och hans fru Barbro flyttade hem till Nora 1954 och han trodde att han skulle få ta över efter Alban. De bodde på övervåningen i arrendatorsbostaden. Alban skötte då Nora själv och släppte inte ifrån sig ledningen, så Nils-Inge sökte annan tjänst och de flyttade till Närke 1958.

Även Nils-Gunnar utbildade sig till lantmästare, men Alban släppte inte gården då heller, utan skötte den själv med stor hjälp av Tore Karlsson i Kvarnvik. Yngste sonen Nils-Göran utbildade sig till officer.

Astrid blev tidigt dement och flyttade till Norra Sjukhemmet i Västervik hösten 1969, och blev kvar där resten av sitt liv. När Alban dog 1976 tog sonen Nils-Gunnar över skötseln av gården tills hans mamma dog 1981. Då köpte han ut sina bröder. Allt såldes på auktion, med Berthold Hjalmarsson som auktionsförrättare. Eventuellt gårdsarkiv försvann troligen i samband med auktionen, om det inte redan försvunnit vid tidigare ägarbyte.

Nils-Gunnar både bodde och arbetade i Åtvidaberg. Han skildes och flyttade så småningom hem till Nora, men hans döttrar har aldrig bott på Nora. Nils-Gunnar skötte skogen själv, men jorden hade han utarrenderad. Nils-Gunnar dog plötsligt 2015, han hittades liggande i sin båt, och dog snart därefter av skadorna. Döttrarna Susanne och Lotti ärvde Nora, som de sålde samma år till Fredrik Solgesjö.

Nora under renovering 2016. Linden i rundeln mellan husen är nedtagen. HBF nr 1684.

Arrendatorsbostaden

Statbyggnaden. Byggnadsinventering 1988.

Statbyggnaden 2016. HBF nr 1689.

Byggnadsåret för arbetarbostaden är okänt. I bostaden fanns fyra lägenheter på bottenvåningen och en på övervåningen. I lägenheten på övervåningen bodde arrendatorn. I en av lägenheterna på undervåningen bodde lagårdskarlen. Arbetarbostaden revs 2016.

Nora

Ekonomibyggnader

Ekonomibyggnaderna uppfördes 1865. Ekonomibyggnader 2016.

Ladugården med magasin 2016. HBF nr 1677.

Banorna krattas efter avslutat spel i PRO's boule-lokal i ladugården 2016. PRO fick nya boulebanor i Aktivitetshallen 2018. HBF nr 1685.

Tillbyggnad av svinhuset. Byggnadsinventering 1988.

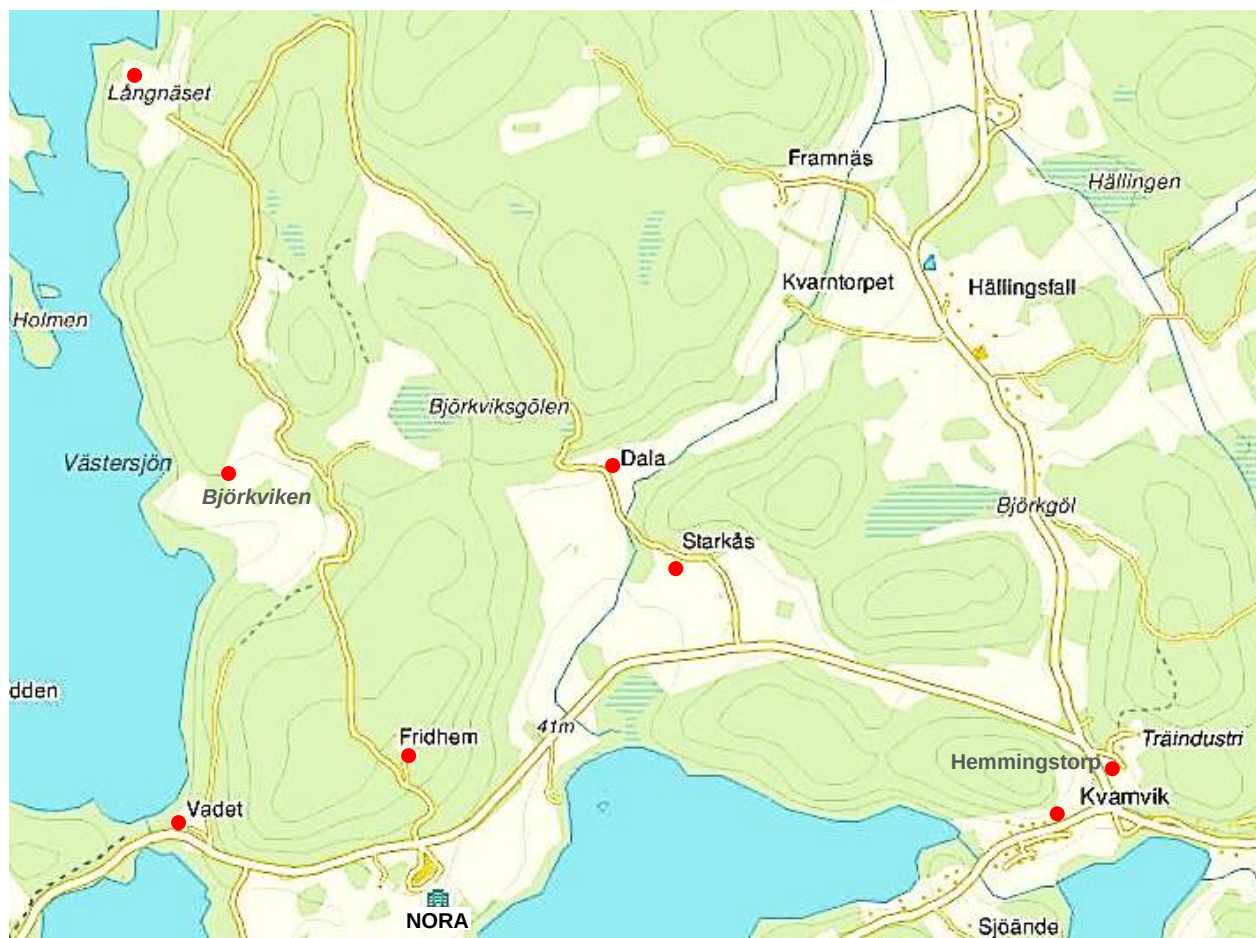
Svinhuset med tillbyggnad 2016. HBF nr 1681.

Ekonomibyggnad 2016.

Nora

Torpen

Björkviken

N58°12,297'
E16°19,532'

Nora 1:11
HBF 28-16

Björkviken utsikt över Västersjön 2016.

Björkviken källaren 2016.

Björkviken finns inte på storskifteskartan från 1794, men finns med i Husförhörlängden från 1822. Boningshuset bör ha varit byggt vid den tiden.

Första torparna var Nils Andersson och Anna Andersdotter med sina sex barn; Anders, Maja, Jonas, Otto, Gustaf och Carl. De bodde under två år från 1822 till 1824.

Sista torparna var Johan Petter och Anna Lotta Heros med barnen Kristina Wilhelmina och Karl Gustaf, samt fosterdottern Hilma Kristina Glad. De flyttade in 1 januari 1880 och flyttade till Holmbo i november 1881, där de blev brukare.

Nora

Boningshuset flyttades därefter till Fåfalla utjord som tillhörde Nora, och blev Nora Soldattorp - Wallhalla, se nedan. Boningshuset står fortfarande kvar på Fåfalla.

En raserad källargrund finns, ca 3x4 meter. Någon husgrund har inte hittats, men de borde ha funnits inte så långt från källaren. Där är nu åkermark och husgrunderna är troligen bortodlade. Torpskylt finns vid källargrunden.

Generalstabens karta 1881

Riksantikvarieämbetet Fornsök L2012:7699 Lägenhetsbebyggelse - Möjlig fornlämning - RAÄ-nummer: Hannäs 36:1

Dala

Nora 1:11
HBF 2817

Dala 2016. HBF nr 1679.

Dala Uthuset med källare 2016. HBF nr 1680.

Dala finns på storskifteskartan från 1794 och i Husförhörlängden 1814. Bostadshuset är byggt omkring 1820 enligt byggnadsinventeringen 1988. Uthuset har cementserad källare och torde var byggt på 1900-talet. Taket på ladugården rasade av snötyngden runt 2010 och byggnaden revs därefter.

1916 fanns inga djur enligt Inkvarteringslistan, utan användes då som statbostad.

Dala Ladugården. Byggnadsinventering 1988.

De sista arrendatorerna i Dala var Otto August Sigmund Svahn och Elsa Dagmar Linnéa f Johansson, som flyttade hit 1941 från Ukna. Linnea och Otto bodde kvar i Dala på 1950-talet.

Nora

Fridhem

Nora 1:11
HBF 2818

Fridhem 2016. HBF nr 1682.

Fridhem Ekonomibyggnader 2016.

Fridhem tillkom i Husförhörlängden 1873. Boningshuset är byggt 1890 enligt Sveriges Bebyggelse 1957, men troligare är att det byggdes 1873.

Först boende var Inga Lena Nilsson som flyttade till torpet i november 1873 från Andersbo i Rumhult. Hon hade blivit änka två år dessförinnan. Även tre av hennes vuxna barn, sönerna Jonas Peter, August Nilsson och Anders Adolf flyttade till Fridhem samma år. 1876 gifte sig Inga Lena med skomakaren Gustaf Nilsson i Rumma Björklund och flyttade till honom.

Fridhem. Sveriges Bebyggelse 1957.

Karl Gustaf Andersson och Hulda Sofia Petersson med barnen Gustaf Walter och Gunhild Maria flyttade från gården till Fridhem 1898, där Karl Gustaf var dräng. Redan året efter flyttade de till Larum, och Karl Gustaf fick arbete som sågverksarbetare. 1901 flyttade de tillbaka och blev de sista torparna i Fridhem. Karl Gustaf fick därefter arbete som rättare på gården.

Fabriksarbetaren Stig och Gun-Britt Andersson bodde 1957 i huset om två rum och kök med el, avlopp och centralvärme. Sist permanentboende var Roland Strand, som flyttade 2000 till Kvarnviks Mejeri. Dessförinnan hade Rolands föräldrar haft torpet som fritidsbostad under många år.

Hedviksborg - Hedvigsborg – Vadet

Nora 1:24
HBF 2815

Hedvigsborg 2016. HBF nr 1692.

Nora

Torpet finns inte på storskifteskartan 1794, men däremot i Husförhörlängden 1814, dock är det inte markerat på Generalstabens karta 1881.

I Husförhörlängden är torpet benämnt Hedviksborg 1814-1825 och Hedviksborg (Wadet) 1826 till 1835. Därefter heter torpet enbart Hedvigsborg från 1836 till 1904, men i Församlingsboken från 1905 till 1944 heter det både Hedvigsborg och Vadet. På Ekonomiska kartan 1945 står Vadet, och namnet Hedvigsborg har försvunnit på kartorna.

Vadet Ladugården. Byggnadsinventering 1988.
HBF nr 1865.

Nuvarande boningshuset är byggt 1909 enligt Lantmäterihandling.

Sista arrendatorerna var troligen Johan Waldemar Johansson och Hedvig Elisabet Viberg som flyttade hit 1929 från Holmbo, och flyttade till Bredal Högliden 1943. Deras dotter Karin Elisabeth gifte sig samma år med Gustaf Harald Rahm och flyttade till Grebo. Gustaf Harald var son till Gustaf Ivar Rahm, som var arrendator på Nora till 1939.

Taket på ladugården rasade av snötyngden runt 2010, byggnaden revs därefter och ersattes med en ny ekonomibyggnad.

Vadet styckades av från huvudgården 2016 till Susanne Albinsson, dotter till Nils-Gunnar Albinsson.

Hemmingstorp

Nora 1:17
HBF 2811

Hemmingstorp. Sveriges Bebyggelse 1957.

Potatisplockning vid Hemmingstorp åt Albinsson. HBF nr 829.

Ryttare Torp finns på kartan över rågångarna 1775 och i Husförhörlängden 1814. Troligen samma torp som är angivet som grenadjärstorp (GT) på Generalstabens karta 1881. Grenadjärstorp N° 52 löd under Tjust kompani.

Förste kände ryttaren var Anders Andersson som tjänstgjorde under åren 1682 till 1692.

Joel Norrman (1684-) var ryttare 1710-24 och deltog i slaget vid Helsingborg 28 feb 1710. Han var också med i fälttåget till Norge 1718, då Karl XII föll för en lönnmördares kula.

Arvid Norman (1706-) var ryttare 1726-59. *Ryttaren klagar att han ingen lön njuter, söker assistans hos landshövdingen att tillfullo vederbörande fullgör sin skyldighet.*

Nora

Axel (Körling) Norman (1763-1833) var livgrenadjär vid Tjusts kompani 1789-1809. far till 8 barn, varav 4 döttrar efterlevde honom. Han gifte sig 1791 på Nora med pigan Anna Kajsa De Boij (1766-1835). *Hon var känd för fin vandel.* Axel deltog i finska kriget 1788 och 1789, och blev 1788 skadad i låret på flottan vid Hogland. Sedan deltog han i kriget mellan Danmark-Norge och Sverige 1808-09, och fick avsked därefter. *Haft god hälsa, men sjuklig de senaste åren. Var arbetsam och välkänd.*

Siste soldaten i N° 52 Hemmingstorp var livgrenadjären Karl Fredrik Nimrod, med hustrun Eva Lotta Andersdotter Lejonqvist och barnen Christina Mathilda och Carl August, Catharina, Wilhelmina, Anna Sofia och Arvid Emil. De flyttade hit 1851 från Ed. De utvandrade 1883 till Norra Amerika tillsammans med tre av barnen.

År 1750 kompletterades Karl XI:s bestämmelser om byggnadernas storlek. Torpet skulle bestå av en ryggåstuga 8 alnar (=4,75 m) i fyrkant, med en förstuga 4 alnar (=2,4 m) bred vid ena änden, där ryttaren kunde förvara spannmål. Vid torpet skulle även finnas ett fähus, loge och lada. Ryttaren skulle själv underhålla torpstugan med material från rusthållaren.

Nya bestämmelser utfärdades 1835. Boningshuset skulle uppföras på stenfot och vara 13 alnar (=7,7 m) långt, 8 alnar (=4,75) brett och 4 ½ alnar (=2,7 m) högt på jämnväggarna. Det skulle innehålla stuga, kammare och förstuga, samt bod på vinden. I stugan skulle inmurats spisel och bakugn.

På ena gaveln hängde rotetavlan med kompaniets namn samt soldatens nummer och ibland även hans namn.

Det var mycket nära att Hannäs kyrka hade byggts på angränsande mark till Hemmingstorp. Lantmäterihandlingar från 1881 finns för avstyckning av mark från Nora till kyrkbygge.

Första arrendatorer i Hemmingstorp var Johan Petter Jansson och Anna Lotta Heros, med fosterdottern Hilma Kristina Glad. De kom hit 1883 från Tryserum och flyttade 1886 till Wiggedala. Hemmingstorp var Anna Lottas barndomshem. Hennes far Petter Heros var livgrenadjär N° 52 i Hemmingstorp under hennes uppväxt.

Boningshuset om tre rum och kök byggdes 1890 enligt Byggnadsinventeringen 1988. Huset höjdes, restaurerades och moderniserades 1948 med el, vatten, avlopp och centralvärme.

Ladugården för 3 hästar och 3 nötkreatur byggdes omkring 1900. Enligt Inkvarteringslistan 1916 fanns 2 hästar, 3 nötkreatur, 1 får och 1 svin.

1920 fanns 2 hästar, 3 kor och 1 ungnöt, 3 får och 3 lamm, 2 svin samt 11 höns enligt Lokalundersökningen. Till torpet hörde 11,4 ha åker och odlad mark.

Lokalundersökning år 1920

i Hannäs socken N. Kalmar län hush.-sällsk. Hemmingstorp

Jordbrukstatistisk. Blankett 1

Hästar vid 4 år o. däröver	Arbets-hästar		Vagn- och ridhästar		Unghästar (vid 1 till 4 år)		Fol	Oxar	Tjurar	Kor	Ungnöt	Kalvar	Boggar och hekar	Lammar (under 1 år)	Götter	Kallingar (under 1 år)	Avelsavin		Gödsavin	Grisar (under 4 mån.)	Höns	Annet färdigt	Bismat
	Vallackar	Ston	Vallackar	Ston	Hingstar och valackor	Ston											Moder-succor	Färpular					
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	3	3	—	—	—	—	2	—	11	—	—

Albert och Ida Pettersson arrenderade torpet 1957, och de hade 3 hästar och 6 nötkreatur enligt Sveriges Bebyggelse.

Nora

Karta över rågångarna emellan Nora, Hällingsfall och Holmbo samt Larum 1775. Ryttare Torp (Hemmingstorp,) Qvarnvik Torp (Kvarnviksstugan) och Nora Sägqvarn finns utmärkta på kartan.

Kvarnvik - Kvarnviksstugan

Nora 1:15
HBF 2812

Kvarnviksstugan 2016.

Qvarnvik Torp finns på kartan över rågångarna från 1775 och i Husförhörlängden 1814. När boningshuset är byggt är okänt.

Sista torparna i Qvarnvik var Karl August Niklasson och Hedda Kristina Larsdotter med barnen Karl Fridolf, August Algot, Oskar Theodor, Linus Hjalmar och Linus Georg. De kom hit 1772 från Tryserum och flyttade till Yxnerum 1881.

Stugan var gammal och förfallen, och under kortare tider obebodd på 1940-talet. Senare har huset renoverats och moderniserats. Det används numera som fritidsbostad. Qvarnvik Torp har gett namn till Kvarnviks bebyggelse.

Kvarnviksstugan. HBF nr 467.

Kvarnviksstugan. Byggnadsinventering 1988.

Nora

Långnäset

N58°12,902'
E16°19,273'

Nora 1:11
HBF 28-14

Långnäset finns på storskifteskartan från 1794 och i Husförhörlängden 1814.

Sista torparna var Sven Gustaf Svensson och Klara Josefina Gustafsson med sina tio barn; Axel Georg, Hilma Josefina Elisabet, Karl Viktor, Gustaf Herman, Ernst Fridolf, Astrid Linnéa, Johan Alvar och Knut Emanuel. De kom hit 1899 från Gärdsnäs Nedregården och flyttade till Rumhult Andersbo 1909 som arrendatorer.

Sista boende var Sven Gustafs föräldrar, arbetaren Sven Peter Andersson och Lotta Abrahamsdotter. De flyttade hit 1911 från Hällingsfall Norsholm. Sven Peter, 85 år, dog i januari 1914. Lotta bodde kvar ensam tills hon i oktober, 89 år gammal, flyttade till sonen Sven Gustaf i Rumhult Andersbo. Lotta dog i januari 1919 och skulle fyllt 94 år i april.

Huset revs, men var i så bra skick att virket användes till ett svinhus i Nora.

Husgrunden med spisröse ligger uppe på berget, i rak linje med stenarna på fotot på ladugårdsgrunden. Grunden av huggna stenar är ca 6x9 meter. Torpskylt finns på husgrunden.

Riksantikvarieämbetet Fornsök L2012:7699 Lägenhetsbebyggelse - Möjlig fornlämning - RAÄ-nummer: Hannäs 36:1

Långnäset Husgrunden 2016.

Långnäset Ladugårdsgrund 2016.

Storskiftet 1794.

Nora

Starkås

Nora 1:11
HBF 2813

Starkås 2016. HBF nr 1686.

Starkås finns på storskifteskartan från 1794 och i Husförhörlängden 1814. Boningshuset om tre rum och två kök fördelat på två lägenheter byggdes omkring 1850. Det byggdes om, restaurerades och moderniserades 1942 med el, avlopp och centralvärme.

Ladugården byggdes 1942 för två nötkreatur.

Skogsarbetaren Gustav och Tora Karlsson arrenderade torpet 1957 enligt Sveriges Bebyggelse.

Starkås. Sveriges Bebyggelse 1957.

Starkås Ladugården 2016.

Starkås Ladugården. Byggnadsinventering 1988.

Nº 52 Nora Soldattorpet - Wallhalla

Fåfalla 3:1
HBF 2819

Valhall. HBF nr 444.

Valhall. Svensk landsbygd 1947.

Nora

Wallhallas bostadshus stod tidigare på Nora och hette då Björkviken. Huset byggdes 1822.

Bostadshuset om 1 rum och kök flyttades till Nora utjord vid Fåfalla och bytte då namn till soldattorpet Walhalla. Walhalla ersatte Hemmingstorp som Nora soldattorp rote nr 52.

Den förste grenadjären i Wallhalla var August Emil Nestor, som flyttade hit 1885. Han bodde här med sin hustru Hilma Amanda Pettersson och barnen Olga Maria och Seth Konrad tills de flyttade till Ukna 1892.

Då arrenderades soldattorpet av Per Wilhelm Pettersson i Fåfalla. Istället flyttade torparna Adolf Severin Olsson och Emma Sofia Björk med barnen Karl Emil och Signe Sofia in 1892 från Fåfalla Dynestad. De bodde här till 1898, då de flyttade till Skönberga.

1901 flyttade siste grenadjären Albin Teodor Njord (Vesterling) in i Wallhalla från Lofta. Han avgick från fast anställning och överfördes till beväringen 1910 och flyttade till Ringarum.

Fortfarande arrenderade P. W. Pettersson och samtidigt med Njord flyttade en torparfamilj in som flyttade ut 1904.

Gustaf Ferdinand Johansson var statardräng i Fåfalla. Han flyttade in i Wallhalla 1904 som arbetare med sonen Josef Martin. Samma år gifte han sig med Augusta Maria Nilsson. 1917 står han som arrendator.

I församlingsboken 1917-28 står; Walhalla *Oavgjort vem ägaren är, skall 1917 avgöras i Högsta Domstolen*. Därefter står Gustaf Ferdinand som ägare till fastigheten med arealen 3 har, men fick lagfart först 1926, och 1927 överförs Walhalla till Fåfalla Valhall.

Enligt inkvarteringslistan 1916 fanns 1 ko, 1 får/get och 1 svin.

Boningshuset finns kvar än idag som fritidsbostad.

Egna hem

Kvarnviks bebyggelse 2022 med tomter avstyckade från Nora. Lantmäteriet Flygbild med gränser 2022.

Bergalid om tre rum och kök byggdes 1950 av skomakare David Andersson.

Nora 1:6
HBF 2825

Sveriges Bebyggelse 1957.

Nora

Berghyddan om fem rum och kök byggdes 1925. Tomten styckades av från huvudgården Nora 1:2 den 11 juni 1949. Köpare var Karl E Bergvall, och köpeskillingen 70 öre/kvadratmeter, totalt 966,-. Huset kallades i folkmun för Sothem på 1940-talet pga. närheten till kolugnarna.

Sveriges Bebyggelse 1957.

Nora 1:5
HBF 2821

Ekliden byggdes 1971 av Birger och Alice Karlsson.

Foto 2016.

Nora 1:14
HBF 2829

Mellansjö om fyra rum och kök byggdes 1950 av Martin och Gunda Carlsson.

Sveriges Bebyggelse 1957.

Nora 1:7
HBF 2826

Sjöliden byggdes 1971 av Tjelvar och Astrid Karlsson.

Foto 2016.

Nora 1:13
HBF 2828

Sjötomta om två lägenheter på tre rum och två kök vardera byggdes 1951 av bröderna tillika sågverksarbetarna Gösta Jonsson och Uno Johansson. De var tillsammans med Göstas fru Inga de första boende och ägare till fastigheten. Nu bor och äger Göstas och Ingas dotter Inger Petersson Sjötomta.

Sveriges Bebyggelse 1957.

Nora 1:8
HBF 2827

Tallbacken 1-14

Del av Tallbacken Google Maps 2016.

Tallbacken 1 byggdes 1985 av Nils-Göran Nilsson och Gun Lundqvist.

Nora 1:18
HBF 2831

Tallbacken 2 byggdes 1987 av Mats Lindström och Yvonne Lundgren.

Nora 1:19
HBF 2832

Nora

Tallbacken 4 byggdes 1986 av Göran och Christina Eldåker. Ägs idag av dottern Anna med familj. Nora 1:20
HBF 2833

Tallbackens första hus är byggda 1987. HBF nr 2457.

Tallbacken 8, 10, 12 och 14 med två lägenheter, en tvåa och en trea, i varje hus byggdes 1988. Bygget initierades av Börje Björk. Husen ägs idag av Nora-Kvarnviks Samfällighetsförening. Nora 1:21
HBF 2834

Tallbacken 3 och 5 med två lägenheter, en tvåa och en trea, i varje hus byggdes 1989. Bygget initierades av Börje Björk. Husen ägs idag av Nora-Kvarnviks Samfällighetsförening. Nora 1:22
HBF 2835

Tallbacken 6 byggdes 1991 av Kent Andersson och Ann-Charlotte Johansson. Nora 1:23
HBF 2836

NT 1990-01-18: I Kvarnvik byggs det för fulla muggar. Den senaste tiden har 8 lägenheter färdigställts vid Larumsvägen. Men fler står på programmet.

Nora

Tallbacken 16-24 Kvarnviks Strand

Nora 1:25

HBF 2839

Kvarnviks Strand består av sex parhus och två fristående mindre villor, 14 bostäder byggda i söderläge mot sjön Önn med väl genomtänkta planlösningar.

Byggnationen av Kvarnviks Strand drog igång under hösten 2020.

Kvarnviks Strand växer fram. Bostäderna badar i dagsljus genom stora fönster mot söder som dessutom ger en unik sjöutsikt.

Inflyttning har skett i Kvarnviks Strand 2022.

Nora

Kvarnviks nya bostadsområde växer fram i full fart. Inflyttning var beräknad till 1 januari 2022, men redan dagarna före jul 2021 fick bostadsinnehavarna nycklarna till sina nya boenden vid Kvarnviks Strand efter några intensiva veckor med att få det sista på plats. Några boenden hann flytta in och kunde fira in det nya året i sin nya bostad. Alla bostäder var uthyrda och intressenter fick ställa sig i kö.

Vid Landsbygdens dag 2022 tackades Conni Jonsson och Jörgen Nilsson för att de hade främjat utvecklingen i Hannäs socken med byggnationen Kvarnviks Strand! Conni och Jörgen fick ta emot Hannäs SockenFörenings utdelning av diplom med motiveringen "för att de har lyft hela bygden med sin satsning på nybyggnation av bostadsområdet Kvarnviks Strand, attraktiva bostäder på en vacker plats som får bygden att blomstra".

Conni berättar om Kvarnviks Strand i samband med utdelningen 2022.

Aktivitetshallen

Nora 1:11
HBF 2837

Aktivitetshallen byggdes som en mötesplats för att öka möjligheterna till ett aktivare liv på landsbygden. Det började med att pensionärerna blev av med sin inomhushall för Boule och idén föddes att söka stöd för att bygga en ny och att även bygga en utomhusarena.

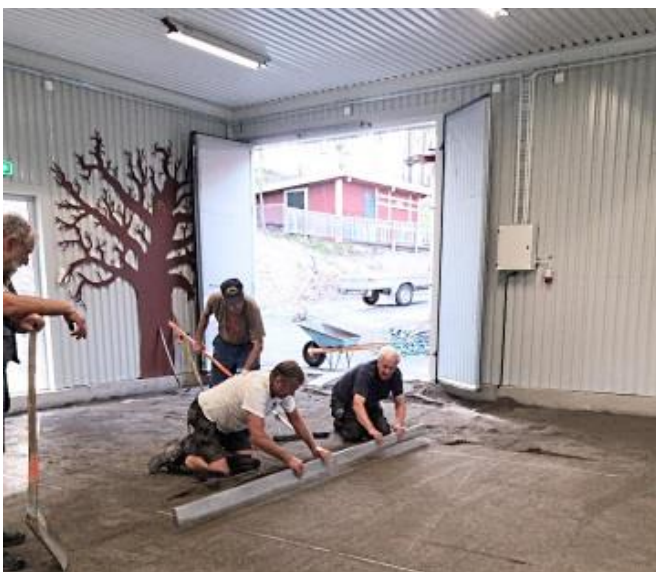
Hallen har 120 kvm golvyta, varav halva planen är täckt med grus och den andra halvan med konstgräs. Aktivitetshallen innebär att aktiviteter kan utövas året runt, och dessutom ett större utbud, ex hallen nyttjas ex. för boule, hundkurser, skytte och ungdomsverksamhet.

Kostnaden för Aktivitetshallen och Multisportarenan och beräknades till 2,1 miljoner. Största delen bekostades genom Leaderprojekt [EU-program för landsbygdsutveckling]. Idrottslyftet gick in 300 000 och privatpersoner sponsrade med resterande 360 000.

Uppstart av projektet "Utveckling Hannäs" skedde i december 2017. Ett intensivt arbete med markplanering och gjutning av grunden startade och hallen beställdes.

Nora

Hösten 2018 invigdes hallen och ett gåvotråd avtäcktes, där man kan se vilka som har bidragit med pengar till aktivitetshuset.

Brandstation

Nora 1:11
HBF 2824

Hannäs brandkår bildades 1945 och existerade fram till 1971. Efter nedläggningen övertogs inventarierna av Falerums brandkår.

I stationen i Kvarnvik fanns en bil och en motorspruta.

Hannäs brandkår vid brandstationen i Kvarnvik. Brandchefen Olle Nilsson sitter på bilens skärm i bilden. HBF nr 391.

Nora

Fornlämningar

Riksantikvarieämbetet Fornsök 2022

Ett flertal fornlämningar finns som visar att trakten har varit bebodd sedan stenålder. De flesta fornlämningarna består av stensättningar, men även gravar, lägenhetsbebyggelser och boplatser finns. Några exempel:

L2012:8312 Grav markerad av sten/block - Fornlämning - RAÄ-nummer: Hannäs 20:2

Intill vägen strax öster om Vadet/Hedviksborg finns tre resta stenar och en kullfallen. Dessa har tidigare tolkats att utgöra del av en domarring. Felande stenar i domarringen försvann troligen i samband med vägbygget på 1930-talet.

L2012:7742 Fyndplats - Övrig kulturhistorisk lämning - RAÄ-nummer: Hannäs 30:1

Lösfynd bestående av en "stridsyxa af sten med skafthål hittad vid Nora gård". Förvaras på Statens historiska museer (SHM). Skafthål tyder på att stenyxan bör vara från tiden yngre stenålder.

L2012:8363 Vägmarke - Ingen antikvarisk bedömning - RAÄ-nummer: Hannäs 35:1

Ungefärlig plats för milstolpe. Stolpen/järntavlan togs bort i samband med vägbreddning på 1930-talet. Järntavlan placerades senare utanför Lanthandelsmuseet.

Inför byggnationen Kvarnviks Strand gjordes först en antikvarisk undersökning av platsen, och lämningar från järnålder till senare tid hittades. Några exempel:

Storskifteskarta 1794

Nora

L2021:899 Lägenhetsbebyggelse - Ingen antikvarisk bedömning

Enligt gränsbestämningsskarta från 1775 och storskifteskarta från 1794 fanns en byggnad på platsen. Inga spår av byggnaden kunde ses i åkermarken, men markförhållandena skiljde sig på den aktuella platsen från de i den omgivande åkermarken.

L2021:7164 Boplats - Ingen antikvarisk bedömning

Boplats med fynd av avslag och kärnor av kvarts och kvartsit i schakt och provrutor, samt diffust kulturlager med kol-/sotstänk. Inom området finns även en avlång hård som innehöll rikligt med skärersten och måttligt med kol/sot L2021:1183. Anläggningen daterades med 14C till 399-209 f Kr, d v s förromersk järnålder, vilket visar att ytan nyttjats både under stenålder och äldre järnålder.

För mer information sök på Riksantikvarieämbetet Fornsök.

Hannäs Träindustri – Kvarnviks Byggvaror

Nora 1:5 / 1:16

Ingemar Petersson i Västtomta och Ragnar Johansson i Bergåkra startade 1961 tillverkning av käppar under namnet Hannäs Träindustri. De sågade fyrkantiga ämnen till rullgardinskäppar, hyvlade rundstänger och tillverkade kvastskäft. Varje år levererades 1,2 miljoner käppämnen.

Maskinparken bestod av två klyvsågar, en lamellsåg, fyra kapklingor, en planhyvel och en maskin för rundstav. I kvastskäftsmaskinen stoppade man in en bjälke i ena änden, maskinen snurrade och spånet rykte, och i andra ände kom tre kvastskäft ut. Många kvastskäft såldes till en fabrik som tillverkade golvmoppar.

1970 byggdes ett 600 kvm stort hyvleri, och verksamheten utökades med byggmaterial. Dels egentillverkade lister, panel och bräder och dels försäljning av plattor, färg, golv, köksinredningar, mm. De sysselsatte från början 4 man. 1980 hade företaget växt till 15 anställda inklusive dem själva. Företaget drevs senare av Ingemar Petersson under namnet Kvarnviks Byggvaror.

Numera idkar Kvarnviks Handel, Berghyddan försäljning av Hillerstors trädgårdsmöbler på platsen.

Arbetare vid "Käppfabriken" i Kvarnvik. Foto HBF.

Den vita byggnaden tillhör numera Berghyddan. Ladugården med skylten Kvarnviks Byggvaror är den ladugård som Hemmingstorp hade när torpet brukades. Den är avstyckad och har idag samma ägare som Hemmingstorp. Foto Lars Carlsson 1988.

Kolugnar

Nora 1:11

Kolugnar är speciellt byggda för träkolning. Principen är densamma som för kolning i kolmila, men istället för stybb har man murade väggar av rödtegel.

Kolugnar användes främst under andra världskrigets stora efterfrågan på träkol. Träkolet framställdes för att driva fordon med gengas istället för bensin eller diesel.

Kolugnarna vid Berghyddan drevs av Ragnar och Uno Johansson på 1940-talet.

Ekonomisk karta 1945.

Arbetare vid Kolugnarna. Foto HBF nr 741.

Uno Johansson. Foto HBF nr 740.

Kvarnviks Festplats

Nora 1:11
HBF 2822

Idrottsföreningen och SLU byggde och skötte festplatsen i många år. Senare övertogs ansvaret av Hannäs IF Supporterklubb. Nu drivs Kvarnviks Festplats av Hannäs IF.

Den första dansbanan kom till 1936. Supporterklubben byggde en ny dansbana under tak 1993.

På festplatsen finns idag dansbana under tak, korv- och kaffeservering, samt bodar för försäljning.

Mer om festplatsen finns att läsa i skriften Dans- och festplatser.

SLU Svenska Landsbygdens Ungdomsförbund (CUF) invigde dansbanan i Kvarnvik 1936. HBF nr 484.

Nora

Kvarnviks Mejeri – Kvarnviks Snickeri

Nora 1:10
HBF 2820

Google Maps 2016.

Utdrag ur Carl-Erik Ståhlboms skrift Mejeri- och hembygdshistoria:

Det är självklart att hem-separatören var en god lösning för torpställen och avlagset liggande mindre gårdar. För de större gårdarna var det däremot endast en nödlösning med det myckna kvinnogöra att "dra veven", framställa smör och ost, och därefter sälja produkterna.

Bönderna samlades, de byggvilliga tillsatte en styrelse, och mejeriet stod färdigt hösten 1924. Ångpannan och all övrig mejeriutrustning hämtades med häst och vagn vid Falerums järnvägsstation. En mejeriförening bildades som fanns under åren 1925 – 1950.

I mejeriets övervåning hade mejeristen sin bostad om två rum och kök. Den förste mejeristen Gustaf Henrik Vallin som flyttade in i mejeriet, kom från Linköping i mars 1925 och bodde här till november 1929.

Mejeribiträdet Rut Lund berättade att arbetet för hennes del började 06.30 och slutade vanligtvis 12.30. Arbetet varade dagligen året runt, för henne, mejeristen och mjölkbilsförarna. Endast på juldagen stod mejeriet stilla, men på annandagen var det dubbelt så mycket mjölk att ta hand om. Den dagen tillverkades ost av mesta mjölken, annars tillverkades mest smör eller bara smör. Varje vecka gick en skjuts med smör och ost till järnvägsstationen i Birkekärr.

Ångpannan eldades med aspved. Eldaren måste börja arbeta långt före andra, när mejerist och biträde kom skulle det finnas ånga och varmvatten. Källvattnet togs från en källa i kanten av grusgropen, men räckte ofta dåligt till. Is till kylning togs upp ur Storsjön, men senare byggdes ett kylrum.

Mejeriet. HBF nr 375.

I början ingick inte alla bönder i mejeriet, dels pga.

andelkostnaden och dels långa körsträckor med häst och vagn. När lastbilen ersatte hästarna och Skrickerums mejeri lades ned blev mejeriet hela socknens mejeri, inte på en gång, men 1944 var alla bönder anslutna. År 1951 inleddes för Hannäs-bönderna en ny epok med medlemskap i Valdemarsviks mejeri.

Huset restaurerades 1952 med el, vatten, avlopp, centralvärme, varmvatten, wc och badrum.

1955 köpte snickarmästaren Ingmar och Britta Lundgren i Sofielund fastigheten och

Nora

mejerimaskinerna avlöstes av träförädlingsmaskiner, och verksamheten döptes om till Kvarnviks Snickeri. Mejerihuset finns kvar idag med en ny ägare. Roland Strand köpte fastigheten år 2000, då han flyttade till Snickeriet från Fridhem.

Kvarnviksvallen Fotbollsplan

Nora 1:11
HBF 2823

Kvarnviksvallen

Hannäs Idrottsförening grundades 1936. Fotbollsplanen iordningsställdes 1945. Hannäs PRO iordningställde på området nya utomhusbanor för boule 2016.

Hannäs IF ansvarar för HIF:s Månadsblad med aktuell information som delas ut till alla hushåll i Hannäs socken.

Multisportarenan

Nora 1:25
HBF 2838

Multisportarenan på den gamla tennisbanan våren 2018.

Önskemål fanns om andra träningsformer än fotboll och boule. Satsningen på en utomhusarena skedde samtidigt med Aktivitetshallen i projektet "Utveckling Hannäs".

Multisportarenan kom på plats på den gamla tennisbanan. Arenan invigdes vid Landsbygdens dag 2018.

Multisportarenan bidrar till fler utomhusaktiviteter och Multisportarenan är till för att främja spontanidrott. Alla är välkomna när de vill, det finns inga lås, och det krävs ingen bokning i förväg.

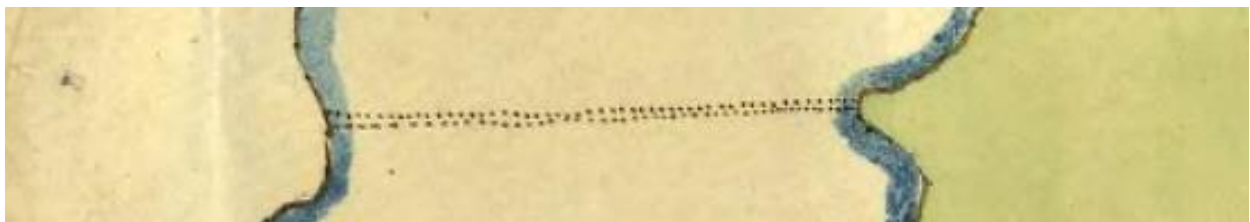
Nora

Sjösänkningar

Vadet kallas för draget på kartan över Storsjön och Västersjön 1745. Det tyder på att det var inte tillräckligt djupt vatten för att ro över, utan att båtarna måste dras över mellan sjöarna.

På Storskifteskartan 1795 är inritat en "väg över vattnet" mellan Storsjön och Västersjön, och Hedvigsborg kallades även för Vadet i Husförhörslängden redan 1826. Det tyder det på att det fanns ett vadställe mellan Nora och Rumma före den första sjösänkningen.

Storskifte 1795.

Den första sänkningen av sjöarna Storsjön och Västersjön skedde omkring 1862 enligt protokoll om gränsbestämning 1882. Vadstället som före sänkningen legat under vatten blev torrlagt, en kanal grävdes mellan sjöarna och en mindre väg anlades, som framgår av Gränsbestämningsskarta 1882.

Gränsbestämning 1882.

Förslag till en ny sänkning och reglering av sjöarna Västersjön, Storsjön och Önen i Hannäs socken ansöktes om hos konungens befallningshavare landskansliet i Kalmar län 1909. Markägarna runt sjöarna önskade att ca 100 tunnland vattendränkt mark skulle torrläggas. Beslutades att lantbruksingenjören Gustaf Sandström skulle verkställa den begärda förrättningen.

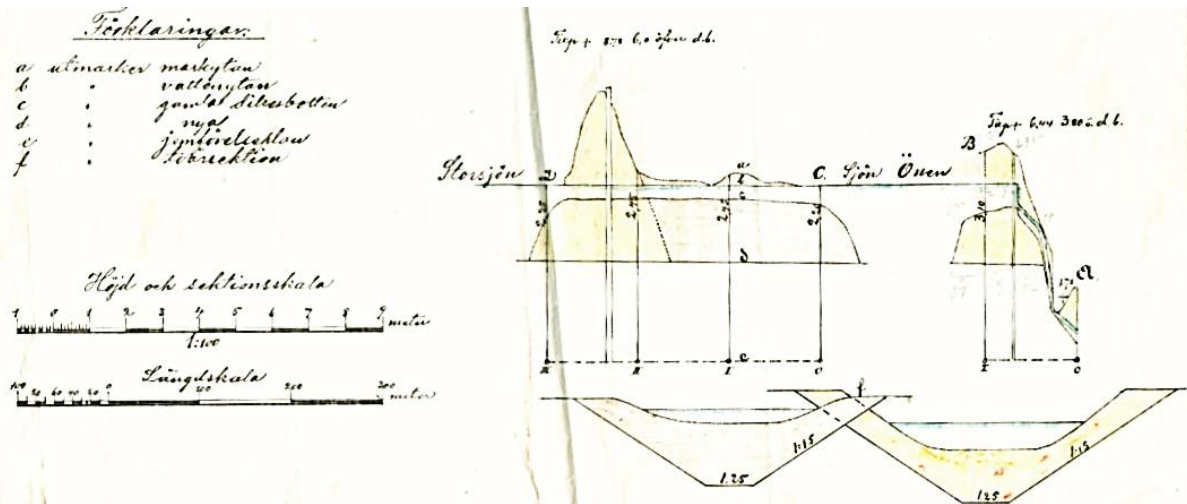
Nora

Ur handlingar av Gustaf Sandström:

§8. Herr Knut Kollander påyrkade att sjöarna sänkas 2 meter under nuvarande högvattenytan och i detta hans yrkande samtliga närvarande delägare ...

En förening bildades 1911 av samtliga delägare för genomförande av företaget. Sjösänkningen skulle för Noras del ge drygt 4 ha torrlagd åker, äng och odlingsmark.

1912-13 sänktes sjön Önn 2 meter, 1913-14 sänktes Storsjön 2 meter och 1914-15 sänktes Västersjön 2 meter.

Profil tillhörande förslaget till sänkning av sjöarna Västersjön, Storsjön och Önen belägna uti Hannäs socken; upprättad vid laga syn år 1911 av Gustaf Sandström.

Sågar

Storskifte 1794.

På Storskifteskartan från 1794 finns två vattendrag mellan Storsjön och Önn. Sågkvarnen väster om rågången tillhör Larum. Sågkvarnen öster om rågången tillhör Nora, vilket även framgår av rågångskartan från 1775.

Nora Sågen vid gården 2016. HBF nr 1691.

Nora Sågen vid gården 2016.

Nora

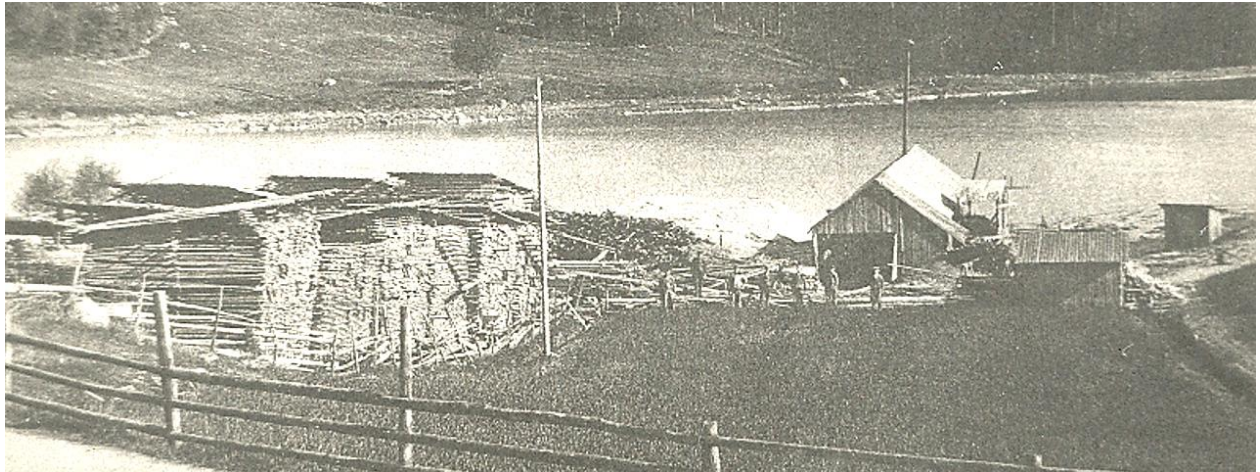
I Söderköpingsposten kunde 21 mars 1906 läsas:

Ny ångsåg har virkeshandlarna C. Pettersson och A. Östensson låtit i vinter uppföra vid Kvarnvik i Hannäs. Ångsågen har nu i dagarna blivit färdig så att sågningar påbörjats. Omkring 1 000 tolfter timmer [~12 000 timmerstockar] finnes framme till försågning.

Enligt 1916 års inkvarteringslista fanns en ångsåg vid gården och en vid Hemmingstorp.

Rickard Karlsson och Karl Henning Johansson köpte Nora ~1916 mest för skogens skull, och anlade en såg vid den stora eken nedanför Nora utmed Storsjön mot Kvarnvik.

Sågverken var ofta ambulerande, monterades upp på ett ställe, monterades efter några år ned och flyttades till ett nytt ställe.

Sågen vid Önn. HBF nr 316.

Vägar

AK-arbetare. HBF nr 1034.

Vägskälet i Kvarnvik. HBF nr 261.

Vägen mellan Rumma och Kvarnvik byggdes av AK-arbetare [nödhjälpsarbetare från hela landet] i början av 1930-talet. Det var en grusväg som belades i slutet av 1970-talet.

På kartan från 1881 finns ingen bro vid Vadet eller Draget som det hette på kartan från 1745. Bron byggdes 1933 i samband med att vägen byggdes. Spännvidden är 6 m. Dock ska det tidigare på 1920-talet byggts en enklare bro i Hannäsbornas egen regi.

Foto Mats Karlberg 2020.

Nora

Ägare och Brukare

Ägare

	- 1675	Elin Nilsdotter Hustru
1675-06-08	- 1675 höst	$\frac{3}{4}$ mtl Elin Nilsdotter Hustru och $\frac{1}{4}$ mtl Abraham Parment Brukspatron.
1676	- 1705 juni	1 mtl Abraham Parment (~1630-1705). Brukspatron. Gift 1663 med Anna "Savar" Svart 14 år (~1649-1716). Barn: Ephraim, Antonius, <u>Emanuel</u> , Sidonia, Anna Maria, Jacob, Abraham, Elisabeth, Elisabeth, Antonius, tvillingarna Sara och Catharina, samt <u>Johannes</u> .
1705 juni	- 1710-07-16	Emanuel Parment (1671-1719). Bruksskrivare och fogde. Gift med Maria Persdotter. Barn: Anna Maria Emanuelsdotter (1713-1790)? <i>Född före 1693-10-...</i> och Johannes Parment (f mellan 1686 och 1690). Gift 1708 med Magdalena "Helena" de Flon (1685-). kanske är han född före 1671 då födelseboken börjar Barn: Abraham Parment född 1710-07-29 på Nora.
1710-07-16	-<1712	Hans Andersson (1656-1724). Brukspatron vid Ed och Ankarsrum. Boende i Helgerum. Gift 1681 med Christina Månsdotter Barn: Catharina Hansdotter (1683-1742) och Anna Hansdotter, fru Cederflycht på Helgerum (1685-1752).
<1712	- 1727	Carl Risholm (-1727). Befallningsman. Bosatt på Nora från 1715. Gift 1693 med Regina Bartels (-1727). Barn: <u>Sara Risholm</u>
1728	-1774	Erik Tranæus (1697-1763). Måg till Carl Risholm ovan. Gift med Sara Risholm (1695-1774). Barn: Anna Catharina Tranæa, Sara Regina Tranæa, Hedvig Christina Tranæa (1728-30), <u>Hedvig Christina Tranæa</u> (1732-1813) och Eleonora Elisabeth Tranæa (1737-46).
1774	- 1764	Hedvig Christina Tranæa (1732-1813). Gift 1758-02-09 på Nora med Johan Magnus Stråle af Ekna (1718-1791). Häradsskrivare. Skild 1764-03-07. Gift 1764-12-26 i Hannäs med Anders Strömdahl (1739-1818). Rusthållare.
<1793	- >1795	$\frac{1}{2}$ mtl Lars Hansson Hultman (1745-1798). Brukspatron. Gift 1779 med Sara Katarina Dubois (1763-1834). Barn: Anna Margareta, Sara Helena Hans, Johan Fredrik, Hedvig Catharina och Lars. Torpen Starkås och Långnäset tillhör.
1764	-1813	$\frac{1}{2}$ mtl Anders Strömdahl (1739-1818). Inspektör Rusthållare. Gift med Hedvig Christina Tranæa (1732-1813). Barn: <u>Gustaf Adolf Strömdahl</u> . Kammarskrivare. Torpen Qwarnwik och Dahla tillhör.

Nora

Ägare

1813	- >1822	<u>Gustaf</u> Adolf Strömdahl (1765-1838). Kammarskrivare. Gift 1803 med Christina <u>Lovisa</u> Rydelius (1777-1820). Fru. Barn: Hedvig Catharina, Anders Henrik, Gustaf Henrik, Anna Sofia Cecilia von Schantz och Gustafa Lovisa Landström. Flyttar från Nora 1822. Oklara ägarförhållanden.
1836	- 1836	Olof Johan Risellschöld (1771-1836) enligt bouppteckning Hägerstad Skatte gårdsarkiv. Oklara ägarförhållanden.
1860	- 1878	Enoch Göran Sleman (1816-1891) Sjökapten. Brorsson till Maria Sleman, gift med baron Jan Carl Adelswärd. Gift med Elvira Gustafa Roos (1829-). Barn: Seth Enoch, Sven Theodore, Jonas Georg och Agnes Elvira Maria Leffler.
1879	- >1905	1 hemman Skatte. <u>Carl</u> Julius Petersson (1842-1911). Patron och kommunalpolitiker. Larum och Ämtöholm i Dalhem. Gift med <u>Ida</u> Christina Bernhardina Törnberg (1847-1929). Barn: Karl Bernhard, Julia Hilda Cecilia Johansson, Sigrid Elvira Justina Strengbom, Karl Gustaf Ture Gatel, Ida Anna Charlotta Maria Hjorth och Oskar Hugo Bernhard.
>1905		1 mtl Skatte med två ägare: Wilhelm Masreliéz. Agronom. Askö gård och Wästerås Barkarö, Västmanland. E. Eriksson. Grosshandlare. 1 mtl Skatte med två ägare: L.E. Masreliéz. Häradshövding. E. Eriksson. Grosshandlare. Västerås.
<1911	- >1914	1 Skattehemman <u>Knut</u> Wiktor Kollander (f Svahn 1872-). Arrendator på Nora 1901. Gift med Sigrid Anna Maria Karlsson (1872-) Barn: Bror Axel Ragnar, Hilda Ester Maria, Sara Ragnhild, Charlotta, Rut Linnea Elisabet, Sara Ragnhild Charlotta, Rut Linnea Elisabet och Sigrid Birgitta Viktoria.
<1916	- 1936	1 Skattehemman med två ägare: Axel <u>Rickard</u> Karlsson (1872-1942). Hemmansägare i Stugubråten Kvarsebo. Karl Henning Johansson (1869-1935). Mjölhare, sågverks- och kvarnägare i Klintedal Kvarsebo.
1936	- 1976	Albanus Albinsson (1896-1976). Flyttade in 1939. Gift med Astrid (1898-1981) Barn: Nils-Inge (1927-), <u>Nils-Gunnar</u> (1933-2015) och Nils-Göran (1936-2017).
1976	- 1981	Astrid Albinsson som var dement och bodde på Norra Sjukhemmet i Västervik sedan hösten 1969.

Nora

Ägare

1981	- 2015	Nils-Gunnar Albinsson (1933-2015). Gift med Birgit f. Normelli (1943-1986). Skild 1976. Barn: Eva <u>Susanne</u> och <u>Lotti</u> Åsa.
2015-04-05	- 2015	Eva <u>Susanne</u> och <u>Lotti</u> Åsa Albinsson. Taxeringsvärde 20 094 000,-
2015-07-31	-	Sven <u>Fredrik</u> Mattias Solgesjö.

Arrendatorer/Brukare

~1800	- >1818	Brukare Anders Jönsson (1755-). Gift med Stina Persdotter (1765-). Finns i Husförhörlängden 1818, men är borta 1821.
1825	- 1834	Brukare Håkan Jönsson (1787-). Gift med Cajsa Jönsdotter (1771-1829) Gift med Stina M Fredriksdotter (1807-)
1827	- 1834	Brukare Nils Jönsson (1792-1834). Gift med Brita Persdotter (1780-1830). Gift med Cajsa Svensdotter (1796-).
~1830	- 1838	Brukare Petter Andersson d.y. (1786-1838) Gift med Anna Wallentinsdotter (1785-). Anna bor kvar på Nora tills hon flyttar med dotter och måg till Dala 1859. Barn: <u>Anna Stina Andersdotter</u>
1838	- 1842	Brukare Nils Nilsson (1800-1842). Tidigare dräng och måg till Petter Andersson d.y. ovan. Gift med Anna Andersdotter (1809-). Dotter till Petter Andersson d.y. och Anna Wallentinsdotter ovan. Anna gifter om sig med Niklas Carlsson nedan.
1842	- 1859	½ mtl Brukare Niklas Carlsson (1811-). Gift med Anna Andersdotter (1809-). Flyttar till Dala.
~1835	- 1860	½ mtl Brukare Petter Andersson d.ä. (1783-). Gift med Maja Lena Jonsdotter (1794-) Flyttar till Starkås.
1860	- 1878	1 mtl Ägare Enoch Göran Sleman (1816-). Sjökapten.
1879	- 1885	Ladugårdsarrendator Nils Gustaf Nilsson (1839-). H. Sofia Persdotter (1840-). Flyttade till Holmbo Rössel.
1888	- 1901	Arrendator Fredrik Melker Gustafsson (1828-). Inspektor. Gift med Kristina Margareta Rudin (1825-1892).
1901	- 1917	Arrendator=>ägare=>arrendator <u>Knut</u> Viktor Kollander (1872-).

Nora

Arrendatorer/Brukare

1917	- 1927	Ägare <u>Rickard</u> Karlsson och Karl Henning Johansson med hjälp av förvaltare: Befallningsman Karl Oskar Petersson Bergvall (1873-). Gift med Augusta Debora Fredriksson (1879-). Barn: Karl Evert Helmer.
1927	- 1939	Arrendator <u>Gustav</u> Ivar Rahm (1885-). Gift med Anna Charlotta f. Petersson (1887-). Barn: Anna Elisabet, Gustaf Harald, Nils Gunnar, Svante Tore Vilhelm och Lars Sture Ingemar.
1939	- >1944	Ägare Albanus Albinsson.
>1944	- 1954	Arrendator Folke och Gerd Andreasson.
1954	- 1976	Ägare Albanus Albinsson med hjälp av Tore Karlsson Kvarnvik.
1976	- 1981	Nils-Gunnar Albinsson (Albans son) med hjälp av Tore Karlsson Kvarnvik som skötte lantbruket.
1993	- 1998	Arrendator Yngve och Ebba Jonsson Hällingsfall.
		Arrendator Torbjörn Hägerklew Hägerstad.
	- 2018	Rorstad Gård Edsbruk
2019	-	?

Källor

- Albinsson Nils-Inge och Barbro
- Bockgård Anders - Gård och släkt-Tryserum-Hannäs Kulturhistoriska Stiftelses årsbok 1996
- Hannäs Hembygdsförenings arkiv, Byggnadsinventering av Olle Stenberg 1988
- Hannäs Hembygdsförenings arkiv, Anteckningar av Olle Stenberg
- Hannäs Husförhörslängder 1814-1894
- Hannäs Församlingsböcker 1895-1944
- Inkvarteringslista 1916
- Lantmäteriet Historiska kartor och dokument
- Lokalundersökning 1920
- Riksantikvarieämbetet Fornsök
- Palmberg Sonja foton 2016
- Svenska Gods och Gårdar Del 24 Kalmar län 1939
- Svenska Städer och Samhällen jämte landsbygd, Kronobergs och Kalmars län 1947
- Sveriges Bebyggelse Kalmar län Del 1 1957
- Sandell Einar Hannäs ryttere och livgrenadjärer från år 1684
- Soldater i Hannäs enligt Centrala Soldatregistret 2016-11-24

Garanti kan inte lämnas för att alla uppgifter är helt korrekta, årtalen kan slå på några år plus eller minus. Källorna ger ibland motstridiga uppgifter, och därför har bedömts vad som kan vara mest trovärdigt.